

Länsstyrelsen
Härnösand

Plats och tid Stadshuset, Örnsköldsvik, kl 15.00--16.40

Ink. 95. 04. 24

Beslutande Ordförande: Elvy Söderström

Dnr 231-2650-9

Ledamöter: John Norberg, Lars Olof Olsson t o m § 113, Lena Kvarnström, Hubert Westin, Anna Burland, Sixten Strömberg, Lars Andersson, Anders Källström, Lars Olsson, Åke Sundqvist, Göran Sydhage, Gunnar Melin, Bo Jakobson.

Ersättare: John-Erik Christmansson tj, Georg Hultdin tj fr o m § 114, Helge Westman, Uno Edlund, Kjell-Gunnar Westman, Björn Ölund, Tom Sundelin, Stefan Löfvén, Kristina Karlström, Johan Sandström, Janet Krantz, Åke Westin, Kent Strandberg, Uno Tjernström.

Övriga deltagande

Matti Ohlsson, sekr	Bengt Westin
Torsten Jonsson	Villy Wahlbeck
Lars Larsson	Jan Edblad
Folke Lif	Stig Ernestål
Anders Kers	Anders Lindström
Hans Andersson	Jörgen Gidlund

Utses att justera Lars Olof Olsson, John Norberg och Anders Källström
§§ 79--113 §§ 114--

Justeringens
plats och tidUnder-
skrifter

Sekreterare

Matti Ohlsson

Paragrafer 79--124

Ordförande

Elvy Söderström

Justera

Lars Olof Olsson, John Norberg, Anders Källström

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

1995-04-04

Datum för
anslags uppsättande

1995-04-20

Datum för
anslags nedtagande 1995-05-11Förvaringsplats
för protokollet

Kommunstyrelsens kansli

Underskrift

Sonja Söderqvist

Dnr 95-04-24

Sonja Söderqvist

Kommunstyrelsens
finansutskott

 Paragraf
96

 Sammanträdesdatum
1995-03-21

 Blad nr
28

Kommunstyrelsen

110

1995-04-04

30

Kommunfullmäktige

Dnr 95/000125 433

 Bildande av kommunalt naturreservat för Alneskogen,
Arnäs

Örnsköldsviks kommun har sedan 1989 jobbat med att göra naturreservat av Alneskogen mellan Järved och Bonäset.

Handläggning

Miljökontoret har behandlat frågan i skrivelse daterad den 14 mars 1995 varav framgår att miljökontoret och kultur- och fritidskontoret under hösten 1991 hade ett färdigt reservatsförslag. Detta sändes ut för samråd med myndigheter, intresseorganisationer m m under perioden 4 november - 13 december 1991. En sammanställning över de inkomna yttrandena bifogas miljökontorets skrivelse.

Ett område i norr som i planen avsatts som handel- och industriområde diskuterades huruvida det skulle ingå i reservatet eller ej. På ett möte i kommunens planeringsgrupp beslutades att området ej tas med i naturreservatet utan tills vidare ligger fast enligt tidigare plan. Dock skall området tills vidare ej användas för utfyllnader eller på något sätt förberedas för handel- eller industriområde.

Efter detta har kommunen förhandlat med markägaren till en privat fastighet som berörs av reservatet. P g a dennes vistelse på annan ort har ärendet dragit ut på tiden. Samtidigt har området för det planerade reservatet påverkats av vedhuggning under vintern 1993/94 och våren 1994. Dessa ingrepp bedömdes så allvarliga att kommunen den 15 juni 1994 bildade interimistiskt naturreservat (§ 11 NVL) för Alneskogen. Det interimistiska beslutet gäller i högst tre år. Det innebär att kommunen därmed får tid på sig att utreda och förhandla med bl a markägare och komma fram till ett färdigt beslutsunderlag.

Under hösten 1994 har markförhandlingar pågått och kommunen har köpt resterande privat mark för 250 000 kr och avslutat ett tidigare nyttjanderättsavtal om vedhuggning inom fastigheten. Från 1 december 1994 äger kommunen all mark som planeras ingå i reservatet. Smärre justeringar av reservatsgränsen har

Delgivet

Miljökont, akt

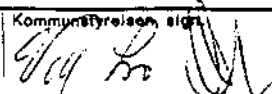
Verkställt av

Miljö

Kommunstyrelsens finansutskott, sign.

Kommunstyrelsen, sign.

Kommunfullmäktige, sign.

Kommunstyrelsens
finansutskott

 Paragraf
96 (forts)
110 (forts)

 Sammanträdesdatum
1995-03-21
1995-04-04

 Blad nr
29
31

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

skett vid Alne herrgård. I övrigt är förslaget till gränser som tidigare.

I december och januari har en arbetsgrupp från kultur- och fritidskontoret, miljökontoret, tekniska kontoret och Alneskolan träffas några gånger för att bl a diskutera skötselfrågor för reservatet.

En internremiss till berörda förvaltningar och Alneskolan sändes ut under februari och smärre justeringar har gjorts av beslutsunderlaget.

Beredande organs förslag till beslut

Finansutskottets § 96/95.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att med stöd av 7 § naturvårdslagen förklara det område som markerats på kartbilaga till föreliggande "Förslag till beslut och reservatsföreskrifter för Alneskogens Naturreservat, Arnäs socken, Örnsköldsviks kommun" för Naturreservat. Området omfattar fastigheten Nederön 1:14 i Arnäs socken.

Kommunstyrelsen fastställer ändamålet med Naturreservatet enligt föreliggande "Förslag till beslut och reservatsföreskrifter för Alneskogens Naturreservat, Arnäs socken, Örnsköldsviks kommun".

Kommunstyrelsen beslutar att med stöd av 8, 9 och 10 § naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att de i föreliggande "Förslag till beslut och reservatsföreskrifter för Alneskogens Naturreservat, Arnäs socken, Örnsköldsviks kommun" angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser skall gälla för området.

Förslaget är upprättat av miljökontoret och daterat den 14 mars 1995.

- - - - -

Sonja Söderqvist

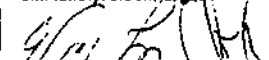
Delgivet

Verkställes av

Kommunstyrelsens finansutskott, sign.

Kommunstyrelsen, sign.

Kommunfullmäktige, sign.

1995-03-14

Fu 396/95

1 (6)

FÖRSLAG TILL BESLUT OCH RESERVATSFÖRESKRIFTER FÖR ALNESKOGENS NATURRESERVAT, ARNÄS SOCKEN, ÖRNSKÖLDSVIKS KOMMUN

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Alneskogens naturreservat		
Kommun	Örnsköldsviks kommun		
Socken	Arnäs socken		
Läge	4 km SO Örnsköldsvik		
Topografiska kartan	19 I Örnsköldsvik SO		
Ekonomiska kartan	19 I 4j Örnsköldsvik		
Fastigheter	Nederön 1:14		
Markägare	Örnsköldsviks kommun.		
Areal	Vatten	ca 12 ha	11 40
	Land	ca 55 ha	
	Totalt	ca 67 ha	
Naturvårdsförvaltare	Örnsköldsviks kommun genom Kultur- och Fritidskontoret.		

Grund för beslut

Alneskogens naturreservat utgörs av ett lummigt lövskogsområde utmed stranden mellan Järved och Bonäset. Vegetationen inom området är mycket varierad med klubb-al, gråal, sälg, björk, hägg, lönn m m och florainslaget är av växtgeografiskt, ekologiskt och kulturellt-botaniskt intresse. Insprängt i lövskogen finns kärr, skogs-gläntor, ängsfragment och klipphällar och dolt i lövdjungeln finns överallt spår efter industriepoken vid Alne ångsåg i form av husgrunder, fundament, bakavedsöar, prämar, kolbottnar, kajer mm.

Fågelkören är om våren och försommaren i Alneskogen den intensivaste man kan höra på dessa breddgrader. Artrikedomen är stor med bl a näktergal, svarthätta, grönsång-

1995-03-14

are och rosenfink. Alneskogens läge gör området till ett attraktivt närströvområde och utflyktsmål för naturstudier.

Tidigare planer och gällande bestämmelser

Området mellan Järvedsvägen och Örnsköldsviksfjärden har i tidigare översiktliga planer reserverats för framtida industri i behov av vattennära läge. 1987 beslutade kommunstyrelsen att området skulle säkerställas som grönområde.

I området gäller förbud mot byggande inom 100 meter från stranden enligt naturvårdslagen. Området utgör enligt översiktsplanen för Örnsköldsviks kommun ett naturvårdsobjekt (N 197) av zoologiskt och botaniskt intresse, som så långt möjligt skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess naturvärden.

Inom naturreservatet ligger detaljplan ÖS 820618 som avser Järvedsvägen. Denna del ingår ej i reservatet. Samtliga övriga för området gällande detaljplaner har upphävts.

Enligt ett av kommunfullmäktige antaget program för Järved-Bodum 1980 bör ett område väster om Skepparvägen och fastigheten Albertsro 1:3 prövas för bostäder i tät form. Området är en dryg hektar och har ett mycket attraktivt läge på berget med utsikt över Öviksfjärden. Hittills har inte bedömts att det finns ekonomiska förutsättningar att bebygga området. Om så skulle bli fallet får naturreservatet omprövas i denna del.

Kommunstyrelsen bildade 1994-06-15 med stöd av 11 § naturvårdslagen (1964:822) interimistiskt naturreservat i området. Beslutet innebär att det är förbjudet att utan kommunens tillstånd vidta någon form av skogsbruksåtgärder. Förbudet gäller längst t o m 1997-06-15. Under tiden som det interimistiska reservatet gäller ges tid att uträtta markägarfrågor, ersättningsfrågor mm.

Från och med 1994-12-01 äger kommunen all mark som omfattas av reservatsförslaget och tidigare gällande nyttjanderättsavtal för delar av området har upphävts.

Värden och kvaliteter

Alneskogens värden är av flera olika karaktärer bla;

Vetenskapliga värden

I området finns möjlighet att bevara skyddsvärda arter och naturtyper samt genetiska resurser. Området är vidare intressant för att visa hur naturen fungerar, vilket är en viktig kunskap för att kunna använda, bevara och reparera naturmiljön.

Kulturella värden	Området innehåller fornlämningar från bronsåldern samt lämningar från sågverksepoken. Vi kan hitta de djur och växter som är vårt kulturarv, t ex de arter som gynnats av våra förfäders sätt att bruka naturen.
Pedagogiska värden	Området kan lätt användas för att visa upp olika naturtyper i och med att det är lättillgängligt och varierat. Skolklasser, förskolor, daghems- och fritidsgrupper, hembygdsföreningar, naturföreningar, föräldrar m fl kan genom studier i området föra kunskaper om natur- och kulturmiljön vidare till barn och vuxna.
Sociala värden	Positiva naturupplevelser i närnaturen är viktiga att uppnå för nutidsmänniskor. En omväxlande natur med lättframkomliga och bra skyltade stigar är viktig för många människor liksom en orörd och mera "vildmarkslik" upptäckarnatur är viktigt för andra. I Alneskogen erbjuds båda delarna.
Estetiska värden	En vacker natur utgör för många människor ett viktigt naturvärde. Eftersom i stort sett all övrig mark runt Öviksfjärden är ianspråktagen för industri och hamnverksamheter får Alneskogen särskilt stor betydelse i detta avseende.
Etiska värden	Moraliska (etiska) synpunkter för området som kan anges är att t ex varje art som finns här i sig har ett värde och att vi inte får låta dessa arter utrotas på vår bekostnad. Vidare har vi en skyldighet att hushålla med naturresurser och ge uppväxande barn en miljö där de kan få en ödmjukhet inför naturen, en känsla för livet och en riktig kunskap om hur naturen fungerar.

Övergripande mål med reservatsbildningen

- * att bevara, vårda och utveckla ett variationsrikt lövskogsområde med speciell hänsyn tagen till botaniska och ornitologiska värden
- * att säkerställa ett lättillgängligt tätortsnära naturområde för rekreation och friluftsliv
- * att bevara området som ett viktigt natur- och kulturstudieobjekt för skolor, förskolor och daghem i tätorten
- * att bevara området pga av dess kulturella värden för att ge kunskap om människans livsvillkor och förhållanden under ångsågsepoken och den tidiga industrialiseringen i Nolaskogs

1995-03-14

Kommunens beslut om naturreservat

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) förklarar Örnsköldsviks kommun det område som utmärkts på bifogad karta som naturreservat. Det omfattar fastigheten Nederön 1:14 i Arnäs socken.

Ändamålet med reservatet är att bevara ett skyddsvärd tätortsnära lövskogsområde med höga natur-, kultur- och friluftsvärden. Ändamålet är också, i den mån det inte strider mot bevarandeintressena, att i begränsad omfattning och med enkla anordningar underlätta för allmänheten att besöka området.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar kommunen med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) samt 9 § naturvårdsföreskriftningsordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser skall gälla för området.

Järvedsvägen med anslutningsväg, som går tvärs igenom naturreservatet, omfattas ej av reservatsföreskrifterna.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkning i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom naturreservatet.

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form
2. anordna upplag eller utföra utfyllnad
3. inplantera för området främmande växt- och djurart
4. jaga
5. framföra motordrivet fordon
6. använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen
7. vidta skogliga åtgärder som avverkning, röjning, dikning eller plantering som ej innefattas av skötselplanen
8. dra fram permanent mark- eller luftledning utan kommunens tillstånd

1995-03-14

9. uppföra byggnad eller annan anläggning utan kommunens tillstånd.
10. dika eller dämna utan kommunens tillstånd

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. anordningar för utmärkning av reservatets gränser
2. uppförande och underhåll av anläggningar för allmänhetens friluftsliv som närmare anges i bifogad skötselplan
3. åtgärder för skötsel av vegetationen i området som framgår av bifogad skötselplan

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet.

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på något sätt skada levande eller döda träd och buskar samt att gräva upp örter, gräs, mossor och lavar
2. göra upp eld annat än på anvisade platser
3. medvetet störa djurlivet
4. framföra motordrivet fordon
5. medföra ej kopplad hund

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Naturvårdsförvaltare för reservatet är Örnsköldsviks kommun genom Kultur- och Fritidskontoret.
2. Örnsköldsviks kommun fastställer bifogad skötselplan
3. Inom ramen för dessa föreskrifter kan kommunen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen
4. Reservatet skall benämnas Alneskogens naturreservat

5. Reservatet skall utmärkas av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard och statens naturvårdsverks anvisningar

Reservatets gränser framgår av bilagd karta. Järvedsvägen och dess vägområde undantas från reservatbestämmelserna.

Bilaga: 1. Karta över området avgränsning

SKÖTSELPLAN FÖR ALNESKOGENS NATURRESERVAT**Allmän beskrivning***** Naturförhållanden**

- Flora
- Fauna

*** Kulturförhållanden**

- Alne ångsåg
- Bonäskajen
- Fornlämningar

Plandel*** Övergripande mål***** Disposition och skötsel av mark och vatten**

- mål
- vegetationsvård - generella riktlinjer

*** Beskrivning av delområden och skötselåtgärder för mark och vatten***** Disposition och skötsel av friluft- och kulturanläggningar**

- drift

*** Ekonomisk kalkyl****ALLMÄN BESKRIVNING****Naturförhållanden**

Alneskogens naturreservat är beläget vid Öviksfjärdens östra strand mellan Järved och Bonässund. Reservatet ligger som en oas inom Örnsköldsviks centralort och omges av bostadsområden både i norr och i öster. I nordväst gränsar reservatet mot industrimark. Genom reservatet löper den nya Järvedsvägen med anknätningsväg från gamla Järvedsvägen. Området är lättillgängligt för besökare. En gångväg passerar genom Alneskogen centrala

delar efter stranden från Järved till Bonäset. Anslutningstigar finns från Järvedsvägen och Alneskolan.

Naturreservatet utgörs av ett lövskogsdominerat strandområde samt en frodig lövskog på ostsluttningen ovanför Järvedsvägen. En stor del av Alneskogen utgörs av gamla Alnesågens område där succesionsväxtligheten nu tagit överhand. Men dolt i lövdjungeln finns överallt spår efter industriepoken i form av bakavedsöar, husgrunder, industrifundament, kolbottnar, kajer och pråmar. I södra delen utgörs området av ängsmarker och igenväxande åkrar. Längst i sydväst, ner mot inloppet till Öviksfjärden, präglas området av "Höga kusten-miljö" med kala klippor mot vattnet och dominans av barrskog.

Flora

Någon detaljerad inventering av floran i Alneskogen har inte gjorts men området uppvisar ett flertal florainslag av växtgeografiskt, ekologiskt och kulturellt-botaniskt intresse. Jordmånen är rik i stora delar av området. Området ovanför Järvedsvägen utgörs av ett sådant rikområde och här växer blåsippa, olvon och vispstarr. På och invid vissa insprängda klippartier finns stinknäva, bergglim och fjällnejlika.

I lövskogsområdet mellan landsvägen och stranden förekommer skogsbräken, druvfläder och stinknäva, den sistnämnda arten i mycket stora, rika bestånd mellan det långsträckta kärret och skogsbrynet öster därom. Stinknävan torde i Alneskogen ha sitt rikaste bestånd i Ångermanland. Arten är sydlig och har sin svenska nordgräns i landskapet med endast ett fåtal nordligare växtplatser i landskapet.

I nordvästra delen av Alneskogen finns en del sumpiga områden med bl a besksöta, bäckgyllen, skogsbräken och korallrot. På ett par små strandängsfragment finns som särskild sevärighet den mindre vanliga kärrvialen. Kaveldun, som är en sällsynt art i Ångermanland, växer i Alneviken. På några håll finns vidare rester av ängslika partier insprängda i lövskogen. Här har funnits en vacker örtrik flora med teveronika, ärenpris, smultron, midsommarblomster, ängssyra mm. Som sällsynta eller mindre vanliga inslag här har noterats blekstarr och pillerstarr. Dessa ängspartier har dock kraftigt förändrats och minskat i areal genom igenväxning av buskage, sly och högväxta gräs. Möjligen är det i denna miljö som den sällsynta flenörten, en sydlig art med nordgränsen i Ångermanland, har setts enligt trovärdig rapport. Arten har dock inte observerats på senare år.

Under den intensiva skeppsfartstiden fördes här och på andra liknande kajplatser kring Öviksfjärden många främmande växter in med fartygens barlast. Endast ett fåtal sådana arter har kunnat etablera sig och leva kvar till nutiden. I Alneskogen torde ännu kärringtand och kardborre påminna om den forna sågverksepoken, men ytterligare arter kan finnas i markskiktets "fröbank". Detta florainslag kan betecknas som ett intressant och värdefullt botaniskt kulturminne. Andra kulturinslag

eller antropokorer som syren, daggros, lönn, blåtry m m hör också hit.

Fauna

Någon taxering av faunan i Alneskogen har inte gjorts men området präglas starkt av en art- och individrik fågelfauna. Alneskogens mest skyddsvärda invånare utgörs av mindre hackspetten som häckar med ett par inom området. Arten lever i lövskog och blandskog med förekomst av murkna lövträd av grövre eller klenare dimensioner. Fågeln häckar oftast i murkna lövträdstammar och stubbar och lever av insekter som tas i och under barken i murken ved och torra grenspetsar. Arten missgynnas starkt av det moderna skogsbruket genom avverkning av äldre lövträd, uppstädningar i form av gallringar och dränering, dikning eller avverkning av al- och björkkärr. Mindre hackspetten häckar med ett fåtal par i Ångermanland.

Bland övriga hackspettar så förekommer förutom större hackspetten även gråspett, spillkråka och tretåig hackspett i området. De tre senaste ej regelbundet men de utnyttjar området för födosök.

Tätheten av sångare är stor i Alneskogens varierade lövskog. Fågelsymfonin en junimorgon består av grön-sångare, svarthätta, härmsångare, trädgårdssångare, lövsångare, törnsångare, rosenfink, bofink, trastar mm. Tätheten av fågel i området är slående. Ett 15-20 tal grönsångarrevir finns i Alneskogen vilket saknar motsvarighet i Ångermanland. Den för våra breddgrader sällsynta stenknäcken förekommer regelbundet i området och häckar säkert. Näktergal hörs årligen och kan misstänkas häcka. Bland övriga ovanligare observationer kan nämnas stjärtmes, häger, kattuggla samt den mycket sällsynta lundsångaren.

Knölsvanen har under senaste tioårsperioden etablerat sig som en häckfågel i Öviksfjärden och i Alneskogen förekommer arten häckande.

Kulturförhållanden

Inom reservatsområdet finns många lämningar från sågverksepoken i Alne, bl a ramfundamentet där sågen stod, spillvedskajer och de två konstgjorda öarna Danmark och Norge med mellanliggande kanaler. Här finns också lämningar efter arbetarbostäderna. Fornlämningar från förhistorisk tid finns också inom området. Utanför reservatet på bergknallen i söder finns den gamla herrgårdsbyggnaden bevarad.

Dessa lämningar gör reservatet mycket intressant från kulturhistorisk synvinkel. Resterna från sågverket ger en bra bild av sågverksepokens tid i Örnsköldsvik och stadens industriella framväxt.

Alne ångsåg

1870-talet var den stora nyanläggningsperioden för ångsågar kring Örnsköldsviksfjärden. Alne ångsåg anlades vid Överön av en man vid namn Åslund, och kom sedan att ägas och drivas av i tur och ordning grosshandlarna J Westman och A Strandberg, fram till nedläggningen på 1920-talet.

Under Strandbergs tid hade sågen ca 125 fastanställda. Timret flottades ner till Örnsköldsvik, togs in vid bommen och drogs upp till sågen som från sekelskiftet hade 6 ramar, 2 kapverk, 1 stavverk och 3 klyvsågar.

Vid vattnet byggdes ribbvedskajer och två öar, "Danmark" och "Norge", vilka fungerade som brädgårdar och kollager. Mellan dessa gick prämar som lastades med virke ut till väntande segelfartyg och ångbåtar.

När vattnet frös och lagrat timmer tagit slut blev arbetarna oftast utan arbete. Det fanns ett flertal olika jobb vid sågen - försågare, stabbläggare, kapare m m - och en del av arbetarna bodde vid arbetarbostäderna, som låg på andra sidan av nuvarande Järvedsvägen. Dessa finns ej kvar idag.

Bonäskajen

200 m sydväst om herrgården, som är utanför reservatet, ligger Bonäskajen. Här stannade tidigare de passagerarbåtar som gick runt i fjärden och ut i skärgården.

Fornlämningar

Inom reservatets östra del finns fyra bronsåldersrösen, vilket är en vanligt förekommande fornlämningsform i det norrländska kustlandskapet. Rösena ligger 30--40 meter över havet, vilket motsvarar bronsålderns strandlinje ca 1500--500 f Kr. En av dem (RAÄ 62) utgör en sk skelettbegravning, vilka förekom under äldre bronsåldern. Röset upptäcktes så sent som 1979. De tre andra fornlämningarna (RAÄ 11 och 12) tillhör troligen yngre stenåldern och därigenom en annan typ av gravskick - brandbegravningar.

Många av bronsåldersrösena är skadade och plundrade och kan idag te sig som vilka stenhögar som helst. Ursprungligen byggdes de emellertid med stor omsorg och var säkerligen mycket imponerande där de legat vitt synliga från både land och hav.

PLANDEL

Övergripande mål

Ändamålet med Alneskogens naturreservat är

- * att bevara, vårda och utveckla ett variationsrikt lövskogsområde med speciell hänsyn tagen till botaniska och ornitologiska värden.
- * att säkerställa ett lättillgängligt tätortsnära naturområde för rekreation och friluftsliv.
- * att bevara området som ett viktigt natur- och kulturstudieobjekt för skolor, förskolor och daghem i tätorten.
- * att bevara området pga av dess kulturell värden för att ge kunskap om människans livsvillkor och förhållanden under ångsågsepoken och den tidiga industrialiseringen i Nolaskogs.

Disposition och skötsel av mark och vatten

Mål

Ändamålet med reservatet är att bevara, vårda och utveckla ett variationsrikt tätortsnära lövskogsområde med höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Skogsskyddsbestämmelserna enligt 29 § skogsvårdslagen (1993:2) skall ej gälla inom reservatet. Eventuella bränder i området skall släckas. Ändamålet med reservatet är också att, i den mån detta inte strider mot bevarandeintressena, underlätta för allmänheten att besöka området.

Vegetationsvård - generella riktlinjer

Alneskogens dominans och variation av lövträd i olika åldrar måste bevaras. Skogen bör så mycket som möjligt få sköta sig själv, med försiktig styrning i vissa delområden.

Skogens betydelse som boplats och näringssöksområde för hackspettar och andra fågelarter bör tryggas, vilket innebär att äldre lövbestånd och döda och döende lövträd måste sparas och att lågor och stubbar ej får förstöras. Grova alar och aspar måste bevaras och tillåtas att åldras.

För att ej granskogen skall ta överhand i området måste vissa vegetationsvårdande åtgärder vidtagas. Granförnygring måste mobbas ut och värdefulla träd- och buskslag skall sparas och i vissa fall försiktigt gynnas genom viss utglesning och röjning. Detta gäller t ex olvon, druvfläder, rönn, sälg och hägg. Dessa inslag är attraktiva sevärdheter genom sin rika och vackra blomning.

Vidare erbjuder särskilt de tre sistnämnda trädslagen viktiga näringslokaler för insektsätande fåglar, i synnerhet under sin blomning på våren och försommaren. De bidrar således till områdets art- och individrika fågelliv.

För de igenväxande ängsfragmenten i området bör dessa delvis kunna återställas genom lämpligt planerad röjning och uthuggning av slyskog. Även sådan åtgärder gynnar florans såväl som fågellivet genom att rik miljövariation åstadkommes. Frön från kulturväxter bör kunna finnas kvar i markens "fröbank" och kan efter gallring och avröjning dyka upp.

Ängsmarken behöver hävdas genom bete eller slåtter. Planerad åtgärd är att de tre större ängarna i anslutning till Järvedsvägen skall stängslas in och betas av antingen fjällkor, hästar, islandshästar eller highland cattle.

I reservatsbestämmelserna ingår förbud att avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet. Vidare är uppgrävning av blommor ej tillåten medan svamp- och bärplockning tillåts. Uppgörande av eld annat än på speciellt anvisade platser är förbjudet. Det är angeläget att alla former av motortrafik i området effektivt förhindras.

Alla framtida ingrepp i området bör föregås av samråd med ornitologisk och botanisk expertis.

Beskrivning av delområden och skötselåtgärder för mark och vatten

Nedan följer en kortfattad naturbeskrivning och förslag till skötselåtgärder för Alneskogen. Avgränsningen av delområdena gjordes under en inventering av området sommaren 1988, och finns redovisad på bilagd karta (bilaga 2).

Område 1 Lövsluttningen

Lövdominerad västsluttning. Huvudsakligen asp, al, rönn, björk och gran. Inslag av hägg, klibbal, lönn, sälg och vinbärsbuskar. Många döende alar i området vilket är av betydelse för mindre hackspetten som häckade här 1987. Övrigt; Grönsångare, gråspett, tretåig hackspett, svarthätta.

Naturbedömning. Högt zoologiskt och botaniskt skyddsvärde. Viktigt att området förblir opåverkat.

Skötselåtgärd; Gläntor i sluttningen bör hållas öppna. Borttagande av granföryngringar för att bibehålla lövdominansen.

Område 2 Hällmarken

Tall- och björkdominerad västsluttning med kala hällor. Naturbedömning. Ordinär naturtyp för Norrland. Fin utsikt över Öviksfjärden.

Skötselåtgärd; Ingen åtgärd. Grillplats kan anordnas i området.

Område 3 Granskogen

Grandominerat område med inslag av björk, asp och rönn.
Naturbedömning. Fint område med grov granskog. Viktigt strövområde i anslutning till hållmarken.
Skötselåtgärd; Ingen åtgärd.

Område 4 Ängsmarken

Öppen åkermark i anslutning till vägen och herrgården.
 Betesmark för hästar. Fin blomprakt i juni.
Naturbedömning. Viktigt botaniskt område och ur landskapsbildssynpunkt.
Skötselåtgärd; Ängarna måste hållas öppna genom bete.
 Ingen konstgödning.

Område 5 Alskogen

Gråaldominerat område med inslag av björk och gran. Fin biotop för sångare som grönsångare, svarthätta, härm-sångare, rosenfink m fl. Mindre hackspetten vistas i området och näringssöker i skogsområdet. Även gråspett har noterats här liksom den på våra breddgrader mycket sällsynta stenknäcken.
Naturbedömning. Zoologiskt och botaniskt mycket skyddsvärt område. Hög sångartäthet.
Skötselåtgärd; Bortplockning av granföryngringar. I övrigt utan åtgärd.

Område 6 Blandskogen

Torrare mark med inslag av tall, en, gran, björk, gråal och klibbal. Mycket björkföryngring. Fin sångarbiotop med svarthätta, härmsångare, grönsångare. Mindre hackspetten häckade här 1988.
Naturbedömning. Fint område för fåglar. Lämpligt strövområde.
Skötselåtgärd; Ingen avverkning av löv- eller barrträd. Björk- och granföryngringar bör hållas efter.

Område 7 Barrskogen

Tall- och grandominerat område ut mot bergshällorna vid Öviksfjärden. Bladvassbälte i viken mot norr.
Naturbedömning. Ordinär norrlandsterräng med barrskog.
Skötselåtgärd; Bladvassbältet i norr bör om möjligt bevaras. På längre sikt kan en badplats med bryggor och grillplats anläggas inom området liksom en stig efter stranden från reservatet till Bonäskajen.

Område 8 Alkärret

Alneskogens ur natursynpunkt finaste och mest känsliga område. Stort inslag av döda och döende gråalar i olika stadier samt inslag av hägg. Betydelsfullt område för mindre hackspetten som födosöksområde. Häckning av arten skedde här 1989, 1990, 1991. Fin sångarbiotop med rosenfink, näktergal, svarthätta, grönsångare, härm-sångare, stenknäck m fl. Den mycket sällsynta lundsångare konstaterades i detta område i juni-juli 1989 och 1991.
Naturbedömning. Det allra finaste naturområdet i Alneskogen. Måste undantas från all ytterligare påverkan. Olyckligt med vägdragningen genom området och igenfyllning av tjärnen.
Skötselåtgärder; Hela området måste bevaras utan vidare ingrepp. Viktigt att området utanför reservatet ej nag-

gas i kanten av industrietableringar. Stor försiktighet måste iakttas.

Efter vägbyggnationen med dikesdragning av bäcken vid Alnevikens har tyvärr kärret torkats ut. Åtgärder för att återställa kärrets fuktighet måste genomföras. Vid underhåll av vägen är det viktigt att inga utfyllnader, avverkningar, stickvägar mm görs utanför själva vägbanken.

Område 9 Kärret

Igenväxt damm med gräsväxt.

Naturbedömning. Intressant avbrott i skogsmiljön med denna glänta.

Skötselåtgärd; Kärret och kärrängen har uttorkats. Här bör röjning ske av löv- och barrföryngringar och möjligen också lieslätter. Det är viktigt att hålla ytan öppen. Eventuellt bör kanske upptagandet av en öppen vattenyta ske för att gynna insekts- och fågellivet.

Område 10 Björkstrandskogen

Högstammig björkdominerad skog som utgör en viktig fågelbiotop för sångare m fl tättingar. Intressanta öar av bakaved. Knölsvan häckar i området. Svarthätta, näktergal, grönsångare, sävsångare, härmsångare och stenkäck noterad i området liksom lundsångare. Mindre hackspetten rör sig i området och näringssöker.

Naturbedömning. Fint område med högstammig björkskog. Viktig fågelbiotop och bra strövområde.

Skötselåtgärd; Ingen avverkning av högstammig skog. Björkföryngringar kan hållas efter.

Område 11 Nässlesnåren

Ovanlig naturtyp med mycket hägg, sälg, gråal, klibbal och rik undervegetation av brännässlor. Fin sångarlokal med biotop för kärrensångare samt sävsångare, grönsångare svarthätta, rosenfink.

Naturbedömning. Värdefullt och skyddsvärt område ur botanisk och zoologisk synpunkt.

Skötselåtgärder; Ingen förändring av områdets karaktär genom röjning och gallring. Försiktighet i fall stig dras genom området.

Disposition och skötsel av friluftslivs- och kulturanläggningar

Alneskogens natur är på sina håll störningskänslig vilket innebär att de anläggningar som görs för rekreation- och friluftsliv i dessa delar måste anpassas väl i naturen.

Några åtgärder för att underlätta för friluftslivet i området är planerade att göras i samband med att reservatet bildas medan andra åtgärder är sådana som får tas på sikt.

Följande åtgärder planeras initialt:

- Genom reservatet iordningställs det planerade promenadstråket från stadscentrum till Bodum. Kostnaden beror på vilken standard som väljs.

- En del övriga befintliga småstigar i området iordningställs med något enklare standard. Utbyggnaden kan ske etappvis.
- En parkeringsplats med plats för 10 bilar anordnas vid infarten till gamla Järvedsvägen. Den byggs på gamla vägbanken.
- En samlingsplats för friluftslivet anordnas på ön "Danmark" vid gamla kajplatsen. Utformningen av denna är ej bestämd men skall anknyta till sågverksepoken.
- En eller två gångbroar till "Norge" och "Danmark" anläggs för att göra området vid kajplatsen tillgänglig. Bron/broarna utförs enligt det gamla utförandet om det är möjligt.
- Bänkbord placeras ut i reservatet på några lämpliga platser.
- På sina håll t ex vid Alnevikens och kring kanalerna behöver en del skräp plockas bort. Framförallt gäller det sådant material som ej hör till området naturligt som plast och järnskrot. En del av "bråten" tillhör de konstgjorda spillvedskajerna och bör finnas kvar liksom den pråm som ligger kvar i en av kanalerna.
- Området har stora kulturmiljövärden. Lämningarna från sågverksepoken samt övriga lämningar skyltas upp så att allmänheten kan hitta igen dem.
- Tre tavelställ med information om naturreservatet sätts upp vid infarterna till reservatet.
- En skötselplan för fornlämningarna bör göras i samråd med läns museet.

Alneskogens betydelse som viktigt rekreationsområde för Öviksborna kommer med säkerhet att öka allt eftersom området uppmärksammas. Det kan därför bli aktuellt med att göra flera anläggningar som underlättar för besökande. Följande åtgärder kan tänkas utbyggas etappvis ifall behov finns.

- I anslutning till promenadvägarna kan läger- och grillplatser anordnas med vindskydd, utedass, informationstavlor, bänkar och dylikt.
- Det gamla sädesmagasinet vid åkermarken upprustas och utbyggs till en informationscentral om naturen, ångsågsepoken mm i naturreservatet. Alneskolan utför dokumentation om kultur- och natur som kan utgöra basen i informationsverksamheten. Byggnaden kan eventuellt användas som lägerskolecentral för natur- och kulturstudier i området. Möjligheterna att utveckla detta är stora.
- I en vik kan en badplats iordningställas. Ett visst underhåll av denna kommer i så fall att krävas.
- På sina håll kan en försiktig röjning behövas för att

göra sågverkslämningarna mera tillgängliga. Vid de konstgjorda öarna uppbyggda av spillved och jord kan kanalerna behöva rensas från skräp.

Drift

Kultur- och fritidskontoret ansvarar för skötseln av naturreservatet. Ett skötselråd med kultur- och fritidskontoret, miljökontoret, tekniska kontoret och Alne-skolan tillsätts. Tanken med skötselrådet är att i "Agenda 21-anda" låta skolan vara med och ta ansvar för delar av skötseln i reservatet bl a uppstädningar, information och vissa skötselbitar t ex praktiskt arbete med att mobba gran i vissa delområden, röjning etc.

Kultur- och fritidskontorets skötsel består av översyn, renhållning, eventuell vedanskaffning och underhållsarbeten av stigar. Tillsyn av området bör ske minst en gång i veckan under perioden juni-augusti.

Ekonomisk kalkyl

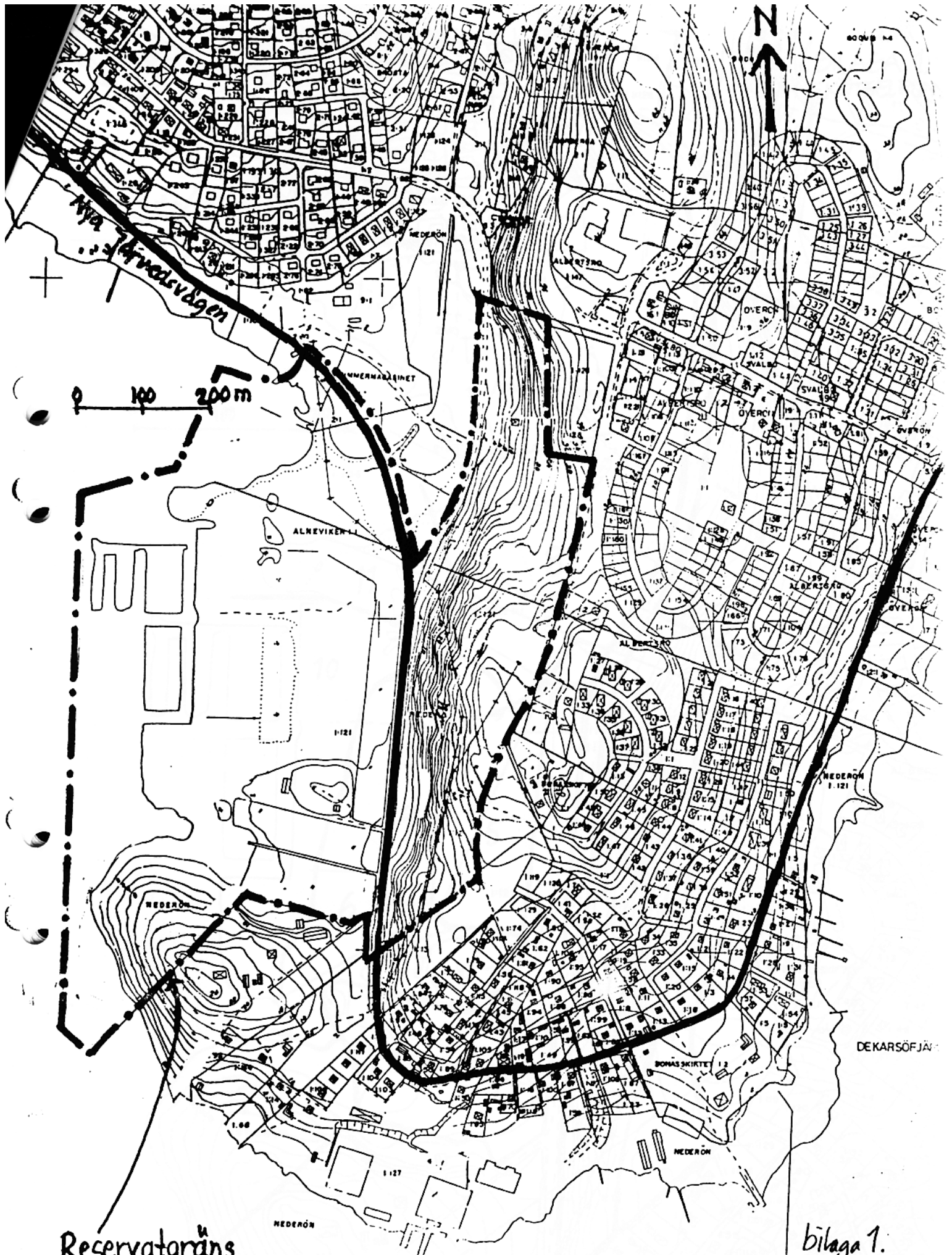
Investeringar avseende det planerade gångstråket från Järved till Bonäset görs av tekniska kontoret.

Övriga kostnader som avser byggande av gångbroar, taveställ, informationsskyltar, bänkbord, röjning av stigar, utmärkande av reservatsgränser samt uppförande av samlingsplats på ön "Danmark" genomförs förslagsvis som beredskapsarbete med en eventuell kommunal insats på 25 %. Totalkostnaden för beredskapsarbetet beräknas till ca 330 000 kr.

En ansökan om bidrag på 328 600 kr är insänd till Naturvårdsverket ur den pott på 75 Mkr som Naturvårdsverket betalar ut under 1995 för bidrag till miljöinvesteringar med sysselsättningsinriktning som gäller för upprustning av naturvårdsområden. Beviljas detta bidrag så blir beredskapsarbete ej aktuellt.

Framtida investeringskostnader för t ex sädesmagasinet får lösas då det blir aktuellt.

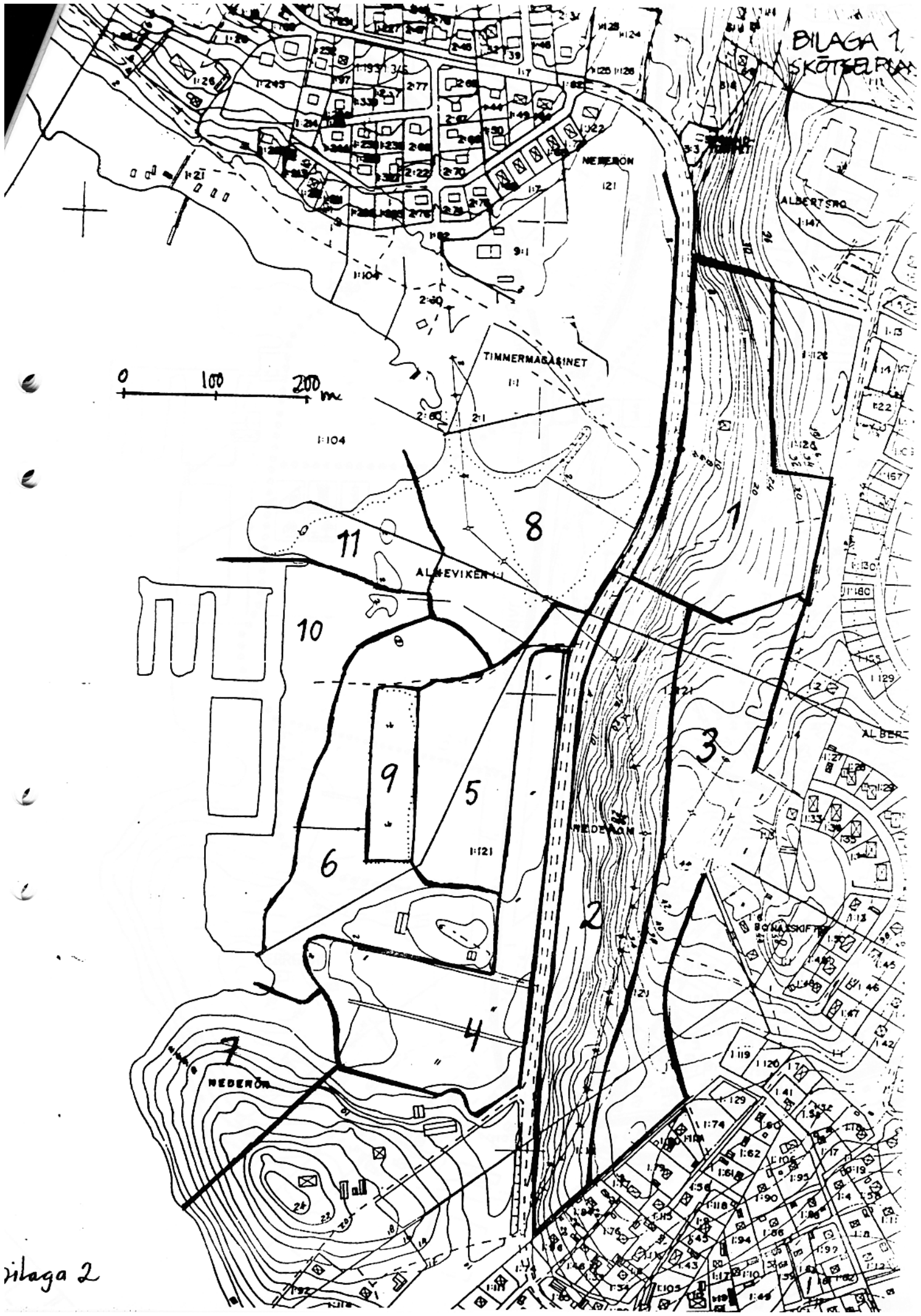
- Bilagor:
1. Karta reservatsavgränsning.
 2. Karta över delområden.
 3. Karta som visar stigar, parkeringar mm.

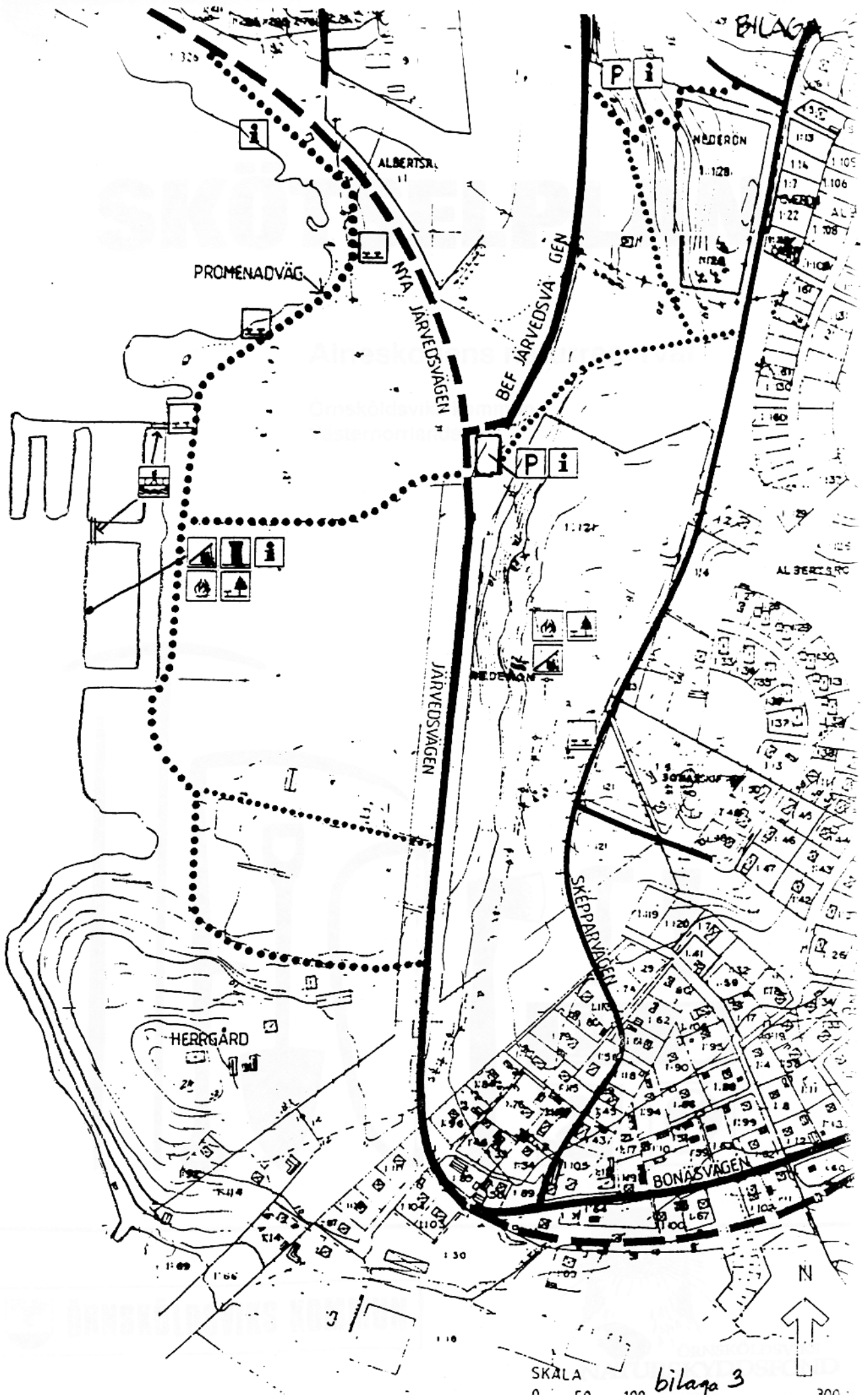
Reservatgräns

bilaga 1.
kommundirektioner

BILAGA 1
SKÖTELPÅR

Bilaga 2

BILAGA

ALBERTSÅL

PROMENADVÄG

NYA JÄRVEDSVÄGEN

BEF JÄRVEDSVÄGEN

NEDERON

JÄRVEDSVÄGEN

SKÅPPÅRVAÄGEN

BONÄSVÄGEN

HERRGÅRD

SKALA

bilaga 3

